

422370 г.Тетюши, ул.Малкина, 39

422370 Тәтеш шәһәре, Малкин ур, 39

тел. (84373) 2-50-02, 2-53-33, факс 2-62-48, e-mail: tatesh@tatar.ru
ОКПО 78702097, ОГРН 1061672000037, ИНН/КПП 1638004978/163801001

РЕШЕНИЕ

КАРАР

30 .05. 2024

№ 48-1

**»Татарстан Республикасы Тәтеш муниципаль районы " муниципаль берәмлеге
Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы Тәтеш муниципаль районы " муниципаль берәмлеге Уставының 94 статьясы нигезендә Тәтеш муниципаль районы Советы карар кабул итте:

1. «Татарстан Республикасы Тәтеш муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставына (Татарстан Республикасы Тәтеш муниципаль районы Советының 11.08.2014 ел, № 49-1, 21.04.2015 ел, № 6-3, 23.11.2015 ел, № 18-1, 06.02.2017 ел, № 29-1, 23.03.2018 ел, № 29-1 карарлары белән кертелгән үзгәрешләр белән кертәргә. 43-1 от 05.08.2019, № 54-1 от 02.09.2020, № 19-1 от 28.02.2022) түбәндәге үзгәрешләр:

6 статьяның 1 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль район бюджеты проекты тәзү һәм карау, муниципаль район бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру, муниципаль район бюджеты үтәлеше турында хисап тәзү һәм раслау;

2) муниципаль районның жирле салымнарын һәм җыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) муниципаль районның муниципаль милкендәге мөлкәткә ия булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә муниципаль район чикләрендә жирлекләренә электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыру;

5) муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге, автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аларда юл хәрәкәтен оештыру һәм юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл хәрәкәте иминлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыру Россия Федерациясе законнары нигезендә эшчәнлек;

6) муниципаль район чикләрендәге жирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

7) террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук муниципаль район территориясендә террорчылык һәм экстремизм чагылышларының зыяннарын минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу;

8) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләренә һәм мәданиятенә ярдәм итүгә һәм аларны үстерүгә, аз санлы җирле халыкларның һәм башка милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәэмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;

9) муниципаль район территориясендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнашу;

10) шөһәр һәм авыл торак пунктлары чикләреннән тыш муниципаль районнар чикләрендә яңгың куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

11) муниципаль район территориясендә Муниципаль милиция тарафыннан җәмәгать тәртибен саклауны оештыру;

12) полициянең участок вәкаләтлесе вазыйфасын биләүче хезмәткәргә муниципаль районның хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен бина бирү;

13) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр күрсәтелгән вазыйфа буенча вазыйфаларны башкарган чорга Торак урын бирү;

14) әйләнә-тирә мохитне саклау буенча җирлекара характердагы чаралар оештыру;

15) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру (федераль дөүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итү вәкаләтләреннән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру (Балаларга өстәмә белем бирүдән тыш), аны финанс белән тәэмин итү Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла), балаларны карауны һәм карауны, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны карауны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру, шулай ук каникул вакытында балаларның ялын оештыруны тәэмин итү чараларын, аларның гомере һәм сәламәтлеге иминлеген тәэмин итү чараларын да кертәп, үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыру;

16) гражданнырга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дөүләт гарантияләре территориаль программасы нигезендә муниципаль район территориясендә (аерым территорияләр халкын медицина-санитария белән тәэмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы буйсынуындагы медицина оешмаларында халык медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләренең Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган исемлегенә кертелгән җирлекләр территорияләреннән тыш) халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру;

17) тиешле муниципаль районнар территорияләрендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), җыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу;

18) муниципаль районны территориаль планлаштыру схемаларын раслау, муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасы нигезендә эзерләнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шөһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мөгълүмати системасын алып бару, муниципаль район чикләрендәге җир кишәрлекләрен муниципаль ихтыяҗлар өчен резервлау һәм тартып алу, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектының планлаштырыла торган төзелеше турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килүе һәм индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын җир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлеге турында хәбәрнамә җибәрү, планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын җир кишәрлегендә урнаштыруның ярамавы турында хәбәрнамәләр, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының тиешле авыллар арасындагы территорияләрдә урнашкан җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча

йортларын төзөгөндө яисә реконструкциялөгөндө шөһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә ирекле төзелешне сүтү турында Карар кабул итү авыллар арасындагы территориядә урнашкан ирекле корылманы сүтү турында карар, максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый торган яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган һәм авыллар арасындагы территориядә урнашкан жир кишәрлеген тартып алу турында карар, авыллар арасындагы территориядә урнашкан ирекле корылманы сүтүне яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүне шөһәр төзелеше Россия Федерациясе кодексы, жир кишәрлегенә шөһәр төзелеше планын бирү, авыллар арасындагы территориядә урнашкан;

19) "реклама турында"2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла торган реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслау, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатациялүгә рөхсәтләр бирү, мондый рөхсәтләрне юкка чыгару, муниципаль район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен демонтажлау турында күрсәтмәләр бирү;

20) муниципаль архивны булдыру һәм тоту, жирлекләрнең архив фондларын саклауны да керттеп;

21) муниципаль район территориясендә жирлекара жирләү урыннарын карап тоту, ритуаль хезмәт күрсәтүләренә оештыру;

22) муниципаль район составына керүче жирлекләрне элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

23) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, аларның китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү;

24) муниципаль район составына керүче жирлекләрне ял итүне оештыру хезмәтләре һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

25) муниципаль район составына керүче жирлекләрдә жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыру;

26) муниципаль район милкәндөгә мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклау;

27) муниципаль район составына керүче жирлекләрнең бюджет тәмин ителеше дәрәжәсен муниципаль район бюджеты акчалары исәбеннән тигезләү;

28) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, муниципаль район халкын һәм территориясен табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

30) муниципаль район территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион эзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

31) су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

32) жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыру, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерүгә ярдәм итү, социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм иреклелеккә (волонтерлыкка)ярдәм күрсәтү;

33) муниципаль район территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, муниципаль районның рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

34) балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча жирлекара характердагы чаралар оештыру һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу, яшьләрнең хоукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программалар эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыру мониторингын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

35) Россия Федерациясенә су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, гомуми файдаланудагы су объектларыннан

шәхси һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен файдалану кагыйдәләрен, гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полсаларына ирекле керүен тәмин итүне дә кертеп, шулай ук су объектларыннан рекреация максатларында файдалану кагыйдәләрен билгеләү;

36) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

37) федераль закон нигезендә муниципаль район ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре тәзү өчен кирәкле эшләрнең башкарылуын тәмин итү;

38) муниципаль район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

39) адреслашу объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл чөлгә элементларына исемнәр (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальгә әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), муниципаль районның авыллар арасындагы территориясә чикләргә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрда;

40) муниципаль районның авыллар арасындагы территориясәндә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру;

41) федераль закон нигезендә Комплекслы кадастр эшләре башкаруны оештыру һәм территориянең карта-планын раслау.

42) муниципаль район милкәндәге жир кишәрлекләре чикләргә урнашкан территорияләргә карата әйләнә-тирә мохиткә тупланган зыян объектларын ачыклауны гамәлгә ашыру һәм мондый зыянны бетерүне оештыру.».

6.1 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә::

"6.1 маддә. Районның авыл жирлекләре территориясәндә районның жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителә торган районның жирле әһәмияттәге башка мәсьәләләре

Районның авыл жирлекләре территориясәндә районның жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителә торган районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә::

1) Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләргәндә жирлек чикләргәндә Халыкны электр, жылылык, газ белән тәмин итүне оештыру;

2) бердәм жылылык белән тәмин итүчә оешманың жылылык белән тәмин итү объектларын тәзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү йөкләмәләрен үтәвенә муниципаль тикшереп торуны гамәлгә ашыру;

3) парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм аларның эшләвен тәмин итүне кертеп, аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм жирлек торак пунктлары чикләргәндә юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсәндә Россия Федерациясә законнары нигезендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыру;

4) жирлектә яшәүчә һәм торак урыннарына мохтаж аз керемле гражданны торак урыннар белән тәмин итү, муниципаль торак фондын тәзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелешә өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук торак законнары нигезендә жирле үзидарә органнарының башка вәкаләтләрен;

5) халыкка транспорт хезмәтә күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм жирлек чикләргәндә халыкка транспорт хезмәтә күрсәтүне оештыру;

6) террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук жирлек чикләргәндә террорчылык һәм экстремизм чагылышларын минимальләштерүдә һәм (яисә) алардан килгән зыяннарыны бетерүдә катнашу;

7) Жирлек чикләргәндә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарыны бетерүдә катнашу;

8) халыкка китапханә хезмәтә күрсәтүне оештыру, жирлек китапханәләренә китапханә фондыларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү;

9) жирлек милкәндәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, жирлек территориясәндә

урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарларне) саклау;

10) жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыру, жирлектә халык сәнгать кәсепләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнашу;

11) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан шәһәр урманнарыннан, махсус сакланылучы табигать территорияләре урманнарыннан файдалануны, саклауны, саклауны, торгызуны оештыру;

12) жирлекнең генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен раслау, территорияне планлаштыру буенча жирлекнең генераль планнары нигезендә әзерләнган документацияне раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенең шәһәр төзелеше планын бирү, төзелешкә рәхсәтләр (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш), төзелешне гамәлгә ашырганда объектларны файдалануга тапшыруга рәхсәтләр бирү, жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү, жирлекләрнең шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау, жирләрне резервлау һәм муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен тартып алу, жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирү, индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын төзү яисә реконструкцияләү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгәннәрнең туры килүе турында хәбәрнамә жиберү (алга таба - планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамә) индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йорты параметрларының билгеләнган параметрларга һәм индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлегенең, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектынның планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрларының билгеләнган параметрларга һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыруның ярамавы, төзелгән яисә реконструкцияләнган индивидуаль торак төзелеше объектынның яисә бакча йортынның жирлекләр территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә файдаланылмый торган жир кишәрлеген тартып алу турында Карар кабул итү максатчан билгеләнеш буенча яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган билгеләнеш буенча, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда ирекле төзелешне сүтүне яисә аны билгеләнган таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыру;

13) жирлекнең торак пунктлары жирләрендә урнашкан кишәрлек урманчылыклары составында төзелә торган урманчылыкларны төзү, бетерү, аларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү турында карарлар кабул итү, шулай ук жирлекнең торак пунктлары жирләрендә урнашкан урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларын әзерләүне һәм раслауны гамәлгә ашыру;

14) жирлекнең торак пунктлары жирләрендә урнашкан урманнарда карата урман кору гамәлләрен гамәлгә ашыру;

15) территорияль оборона һәм гражданнар оборонасы, жирлек халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

16) жирлек территориясендә һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) һәлакәттән коткару формираниеләрен төзү, тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

17) су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

18) жирлек территориясендә жирле әһәмияттәге дөвалау-савыктыру урыннарын һәм курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәэмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләрен саклау һәм алардан файдалану өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

19) Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, алардан файдалануны чикләү турында халыкка мәгълүмат бирү;

20) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

21) полициянең участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә жирлекнең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен бина бирү;

17 статьяда:

1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлегә турында мәгълүмат бирү, инициатив проектлар кертү һәм аларны карау, район территориясенең бер өлешендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен гражданнар жыелышлары үткәрелергә мөмкин.».

2 өлешкә түбәндәге эчтәлекле абзац өстәргә::

"Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында Тиешле территориядә уналты яшыкә житкән кешеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектлар кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәру тәртибе район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.».

19 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә::

"19 мaddә. Гражданнардан сораштыру

1. Гражданнардан сораштыру жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халыкның фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен районның бөтен территориясендә яисә аның территориясенең бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре рекомендация характерында.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия район халкы катнашырга хокуклы. Инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча гражданнардан сораштыруда районның яисә аның инициатив проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән өлешендә уналты яшыкә житкән кешеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнардан сораштыру инициативасы буенча үткәрелә:

1) район Советы яисә район башлыгы - жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының - региональ һәм регионара әһәмияттәге объектлар өчен район жирләренең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнар фикерен исәпкә алу өчен;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган районның яисә аның өлешендәге уналты яшыкә житкән кешеләр - әлегә инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү һәм үткәру тәртибе әлегә Устав һәм Татарстан Республикасы Законы нигезендә район Советы карары белән билгеләнә.

5. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турында карар район Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнардан сораштыру үткәру өчен районның "Интернет"мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайты файдаланылырга мөмкин. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турында район Советының норматив хокукый актында:

1) сораштыруны үткәру датасы һәм сроклары;

2) Сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителә торган сорауны (сорауларны) формалаштыру;

3) сораштыру үткәру методикасы;

4) сораштыру кәгазенең формасы;

5) сораштыруда катнашучы район халкының минималь саны;

6) "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөптөрөндө районның рәсми сайтынан файдаланып граждандардан сораштыру үткөрөлгән очракта сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Район халкына граждандардан сораштыру уздыру турында ул уздырылуга кимендө 10 көн кала хәбәр ителергә тиеш.

7. Граждандардан сораштыру эзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) жирле үзидарә органнары яисә район халкы инициативасы белән сораштыру үткөргөндө - жирле бюджет акчалары исәбеннән;

2) Татарстан Республикасы дөүлэт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткөргөндө - Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән.

8. Сораштыру нәтижәләре районның "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөптөрөндөгә рәсми сайтында түбәндөгә веб-адрес буенча урнаштыру юлы белән бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш: <http://tetushi.tatarstan.ru> / аны үткөргәннән соң бер ай эчендө.

9. Район жирле үзидарә органнары тиешле карарлар кабул иткөндө, сораштыру нәтижәләре мәжбүри исәпкә алынырга тиеш.».

26 статьяда:

4 өлешне түбәндөгә редакциядә бөян итөргә:

«4. Депутат "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрөндөгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтөргә, бурычларны үтөргә тиеш. Депутат вәкаләтләре "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрөндөгә 273-ФЗ номерлы Федераль законда, "дөүлэт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнөрөнә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрөндөгә 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 7 майдагы Федераль законда билгеләнгән чикләүләр, тыюлар, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла. 2013 ел по 79-ФЗ "аерым категория затларга чит ил банкларында счетлар (көртөмнөр) ачуны һәм аларны саклауны тыю турында", "Россия Федерациясендө жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында «2003 елның 6 октябрөндөгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе территориясеннән читтө урнашкан чит ил финанс инструментнарына ия булырга һәм (яисә) алардан файдаланырга.

7 өлешне түбәндөгә редакциядә бөян итөргә:

«7. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы район Советы депутаты:

1) эшкураклык эшчәнлегә белән шәхсән яисә ышанычлы затлар аша шөгильләнергә;

2) коммерциячел яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдө катнашырга, түбәндөгә очрактардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органнары, шул исәптән жирле үзидарә органнарында төзелгән беренчел һөнәр берлегә оешмасының сайланулы органнары белән идарә итүдө түләүсөз нигездә катнашу, башка ижтимагыый оешманың, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативнарының, күчөмсөз мөлкөт милөкчеләре ширкөтенөң съездында (конференциясендө) яисә гомуми жыелышында катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдө түләүсөз нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органнары, шул исәптән жирле үзидарә органнарында төзелгән беренчел һөнәр берлегә оешмасының сайланулы органнары белән идарә итүдө катнашудан, башка ижтимагыый оешманың, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативнарының, күчөмсөз мөлкөт милөкчеләре ширкөтенөң съездында (конференциясендө) яисә гомуми жыелышында катнашудан тыш) Татарстан Республикасы Законнарында билгеләнгән тәртиптө Татарстан Республикасы башлыгына (рәисөнө) алдан хәбәр итү белән;

в) «Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советы» Ассоциациясендө, муниципаль берәмлекләренөң башка берләшмәләрендө, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатйләрен түләүсөз нигездә бирү;

г) оештыручысы (акционерны, катнашучысы) муниципаль берәмлек булган оешманың идарә органнарында һәм Рөвизия комиссиясендө муниципаль берәмлек мәнфәгатйләрен муниципаль берәмлек исөмөннән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру

тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләргә (устав капиталындагы өлешләргә)идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә түләүсез нигездә бирү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) укутчучылык, фәнни һәм башка ижәт эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шул ук вакытта укутчучылык, фәнни һәм башка ижәди эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит дөүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый.;

4) Әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яисә күзәтчелек советлары, коммерциягә карамаган чит ил хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә.».

8 өлешкә түбәндәге эчтәлекле абзац өстәргә.:

"Район Советы депутатына үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыру өчен эш урынын (вазыйфасын) айга өч эш көне тәшкит иткән чорга саклап калу гарантияләне.».

12 өлештә «Татарстан Республикасы Президенты карары буенча " сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе) карары буенча»сүзләренә алмаштырырга.;

13 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«13. Әлеге статьяның 12 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә "коррупциягә каршы көрәш турында" 25.12.2008 елгы 273-ФЗ номерлы Федераль законда, "дөүләт Вазыйфаларын биләүче затларның чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында" гы 03.12.2012 елгы 230-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка законнарда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән "аерым категория затларга чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертәмнәре) булуны, акчаларын һәм кыйммәтле әйберләрен саклауны тыю турында", Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә депутатка карата башка җаваплылык чарасы куллану турында гариза белән район советына яисә судка мөрәҗәгать итә.».

14 өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

29 статьяның 1 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә.:

«1. Район Советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә.:

1) район Уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актлар чыгару;

2) районның рәсми символларын билгеләү;

3) район бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

4) җирле салымнарны һәм җыемнарны салымнар һәм җыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

5) районның социаль-иқтисады үсеш стратегиясен раслау;

6) район территориясендә гомуми мәҗбүри кагыйдәләр билгеләү;

7) район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору турында инициатива күрсәтү;

8) район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

9) җирле референдумны билгеләү;

10) район башлыгын сайлау;

11) район башлыгын отставкага җибәрү турында Карар кабул итү;

13) район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс үткәрү тәртибен билгеләү, Конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләп кую;

14) район Башкарма комитеты җитәкчесен билгеләп кую;

15) район Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;

16) районның муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен билгеләү;

17) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә, эшләр башкаруга тарифлар билгеләү тәртибен билгеләү, федераль законнарда каралган очрактан тыш;

18) коммерциягә карамаган автономияле оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

19) муниципаль хокукый актларны халыкка житкерү, рәсми мәгълүматны муниципаль берәмлек халкына житкерү өчен матбугат массакуләм мәгълүмат чарасын һәм (яисә) Челтәр басмасын булдыру;

20) муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында районның катнашу тәртибен билгеләү;

21) район жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

22) жирле үзидарә органнарының һәм район жирле үзидарәсе вазыйфаи затларының жирле әһемияттәге мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен үтәвен тикшереп тору;

23) Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә районны территориаль планлаштыру документларын, башка шәһәр төзелеше документларын раслау

24) район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

25) районның Контроль-хисап палатасы турындагы нигезләмәне, районның финанс-бюджет палатасы турындагы нигезләмәне һәм районның Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы турындагы нигезләмәне раслау;

26) районның Контроль-хисап палатасы рәисен һәм әгъзаларын (аудиторларын) билгеләнгән тәртиптә билгеләп кую;

27) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

28) жирлекләренә бюджет тәэмин ителеше дәрәжәсен тигезләү өчен район бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

29) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

30) Район Уставына һәм район Советы карарларына аңлатма бирү;

31) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча район Советы регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

32) район Советы аппараты турындагы нигезләмәне раслау;

33) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль районнарның вәкиллеке органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән район Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.».

35 статьяда:

1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Район Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла торган очракта:

1) вафат булган;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә керсә;

6) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

7) Россия Федерациясе граждандлығын йә чит дәүләт граждандлығын туктату - чит ил гражданды жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучының чит дәүләт граждандлығы (граждандлығы) йә яшәүгә рөхсәте яисә Россия Федерациясе граждандының йә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы чит ил граждандының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка

документы булу, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса;

8) сайлаучылар тарафыннан район Советына керүче жирлекнең тиешле Советы депутаты буларак чакыртып алынса;

9) Жирле үзидарәнең тиешле органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алмаштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жиберү;

11) депутат житди сәбәпләрсез район Советының барлык утырышларында алты ай рәттән булмаган очракта;

12) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәү;

13) аның чит ил агенты статусын алуы;

14) федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.».

2 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 - 7, 10 - 13 пунктларында күрсәтелгән очракларда район Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез район Советы утырышлары арасында барлыкка килгән булса, мондый нигез барлыкка килгән көннән алып өч айдан да соңга калмыйча район Советы тарафыннан кабул ителә.

Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе) район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаның район Советына кергән көне булып санала.».

37 статьяның 1 өлешендә «Татарстан Республикасы Президенты» сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе)» сүзләренә алмаштырырга.

40.1 статьяда:

1 өлештә «Татарстан Республикасы Президентына» сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгына (Рәисенә)» сүзләренә алмаштырырга.;

2 өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

3 өлештә «Татарстан Республикасы Президенты карары буенча " сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе) карары буенча» сүзләренә алмаштырырга.;

4 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«4. Әлеге статьяның 3 өлеше нигезендә башкарылган тикшерү нәтижәсендә район башлыгы, район башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче затның "коррупциягә каршы көрәш турында" 25.12.2008 елгы 273-ФЗ номерлы Федераль законда, "контроль турында" 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда дөүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнары аларның керемнәренә туры килгәнлектән", "аерым категориядәге затларга счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булуны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законга туры килгәнлектән, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчаларны һәм кыйммәтле әйберләренә сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яисә) алардан файдаланырга", Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе) район башлыгы, район башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүче затның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле район советына яисә судка башка җаваплылык чарасы куллану турында гариза белән мөрәжәгать итә.».

44 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә.:

"44 маддә. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Башкарма комитет:

1) Бюджет һәм социаль-иқтисадый үсеш өлкәсендә:

- район бюджеты проектын (бюджет проекты һәм уртача сроклы финанс планы)төзүне тээмин итә;

- кирәкле документлар һәм материаллар белән район бюджеты проектын (бюджет проекты һәм уртача сроклы финанс планы) район Советы раславына кертә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен эшли һәм раслый;

- район бюджетының үтөлешен һәм бюджет хисабын төзүне тээмин итә, район Советына раслау өчен район бюджетының үтөлеше турында отчет тапшыра;

- муниципаль бурычка идарә итүне тээмин итә;

-стратегик планлаштыру өлкәсендә «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында»28.06.2014 № 172-ФЗ Федераль законда каралган вәкаләтләргә ия;

- районның социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проектын эшләүне тээмин итә;

-район бюджеты үтөлешен, районның социаль-икътисадый үсеш стратегиясен үтәүне оештыра;

- районның социаль-икътисадый үсеш стратегиясе үтөлеше турында хисаплар эзерләүне тээмин итә;

- районның икътисады һәм социаль өлкәсе торышын тасвирлый торган статистик күрсәткечләрне жыюны һәм күрсәтелгән күрсәткечләрне Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

- жирлекләрнең бюджет тээмин ителеше дәрәжәләрен район бюджеты акчалары исәбеннән тигезләүне тээмин итә;

- район Советы карарлары нигезендә муниципаль гарантияләр бирә һәм муниципаль мөлкәтне залогка куя;

- «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында»Федераль законның 18 статьясындагы 2 өлешендә каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора;

- «кулланучылар хокукларын яклау турында»1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

2) муниципаль милеккә идарә итү, район территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- районның муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, алар белән эш итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- муниципаль мөлкәтне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр эзерли һәм район Советы белән килештерүгә (раслауга) кертә;

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның максатларын, эшчәнлек шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль учреждениеләрне финанслауны тээмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, аларның житәкчеләрен контракт нигезендә билгели һәм биләгән вазыйфаларыннан азат итә.;

район территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләренең хезмәт өчен түләү күләмнәрен һәм шартларын билгели;

- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль учреждениеләр һәм предприятиеләр күрсәтә торган хезмәтләргә, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр башкара торган эшләргә тарифларны билгели һәм жайга сала;

3) территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигать ресурсларыннан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- районны территориаль планлаштыру документлары, районның башка шәһәр төзелеше документлары проектларын эзерли һәм район Советы раславына кертә һәм аларны гамәлгә ашыруны тээмин итә;

- район территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмати системаларын алып бара;

- районның муниципаль милкендәге жирләрдән нәтижәле файдалануны һәм аларны саклауны планлаштыра һәм оештыра;

- муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасын раслый, муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасы нигезендә эзерлэнгән территорияне планлаштыру документациясен раслый, муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмати системасын алып бара, муниципаль ихтыяжлар өчен муниципаль район чикләрендәге жир кишәрлекләрен резервлый һәм тартып амуниципаль районны территорияль планлаштыру схемасын раслый, муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасы нигезендә эзерлэнгән территорияне планлаштыру документациясен раслый, муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмати системасын алып бара, муниципаль ихтыяжлар өчен муниципаль район чикләрендәге жир кишәрлекләрен резервлый һәм тартып ала, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектының планлаштырыла торган төзелеше турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрларының билгелэнгән параметрларга туры килүе һәм индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлеге турында хәбәрнамәләр жибәрә, планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йорты параметрларының билгелэнгән параметрларга туры килмәве һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыруның ярамавы турында хәбәрнамәләр, төзелгән яисә реконструкциялэнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының тиешле авыллар арасындагы территорияләрдә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкциялэнгән яисә реконструкциялэнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының тиешле авыллар арасындагы территорияләрдә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкциялэгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр Россия Федерациясе граждандар законнары нигезендә ирекле төзелешне сүтү турында карарлар кабул итә авыллар арасындагы территориядә урнашкан ирекле корылманы сүтү турында карар, максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый торган яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган һәм авыллар арасындагы территориядә урнашкан жир кишәрлеген тартып алу турындагы карарны авыллар арасындагы территориядә урнашкан ирекле корылманы сүтә яки аны билгелэнгән таләпләргә туры китерү шәһәр төзелеше Россия Федерациясе кодексы нигезендә, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын бирә, авыллар арасындагы территориядә урнашкан;

- экологик хәл турында халыкка хәбәр итә, әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, таавыллар арасындагы территориядә урнашкан;

- экологик хәл турында халыкка хәбәр итә, әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

- әйләнә-тирә мохитне саклау буенча жирлекара характердагы чаралар оештыра;

- муниципаль район территориясендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерып туплау), жыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- район территориясендә дөваллау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыра, үстерә һәм саклауны тәэмин итә, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- федераль закон нигезендә Комплекслы кадастр эшләре башкаруны һәм территориянең карта-планын раслауны оештыра;

- муниципаль район милкендөге жир кишәрлекләре чикләрендә урнашкан территорияләргә карата әйләнә-тирә мохиткә тупланган зыян объектларын ачыклауны гамәлгә ашыра һәм мондый зыянны бетерүне оештыра;

4) Төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруны, автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашы- район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруны, автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыруны, аларда юл хәрәкәтен оештыруны һәм юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итүне, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итә Россия Федерациясе законнары нигезендә;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм муниципаль район чикләрендәге жирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны тәэмин итә;

- район чикләрендәге торак пунктлар арасында халыкка хезмәт күрсәтүче Жәмәгать транспортының маршрутларын, хәрәкәт графикларын, тукталыш урыннарын раслый яисә килештерә;

- район чикләрендәге торак пунктлардан читтә жәмәгать транспорты тукталышлары өчен билгеләнгән урыннарны төзекләндерүне тәэмин итә;

- жирлекләрне элемент хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

5) торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә, шулай ук төзекләндерү һәм авыл хужалыгы өлкәсендә:

- Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә район чикләрендә жирлекләрне электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыра;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетик тик- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетик тикшерү үткөрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

- жылылык белән тәэмин итүне оештыру буенча "жылылык белән тәэмин итү турында" Федераль законда каралган вәкаләтләргә ия;

- су белән тәэмин итү- су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә «су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында " Федераль законда каралган вәкаләтләргә ия;

- район составына керүче жирлекләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре күрсәтү белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, китапханә фондларын туплауны һәм аларның сакланышын тәэмин итүне оештыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм жирлекарәжә жирләү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;

- муниципаль район составына керүче жирлекләрдә жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыра;

- муниципаль район составына керүче жирлекләрне ял итү һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итә, социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм ирекл- жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен

шартлар тудыра, Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итә, социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм иреклелеккә (волонтерлыкка) ярдәм күрсәтә.;

- муниципаль район территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, муниципаль районның рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру;

- реклама конструкцияләрен урнаштыру схемаларын раслый, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәт бирә, мондый рөхсәтләрне гамәлдән чыгара, «реклама турында» 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен сүтү турында күрсәтмәләр бирә.;

- адреслашу объектларын-адреслашу объектларына адреслар бирүне, адресларны үзгөртүне, юкка чыгаруны, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальга әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр бирүне, муниципаль районның авыллар арасындагы территориясе чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемлегенә кертергә.

7) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, Халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- район территориясендә дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары законнарының, актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судында дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт вазыйфай затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның жирле үзидарә хокукларын боза торган актларына карата шикаять бирә;

- федераль закон нигезендә муниципаль милиция тарафыннан жәмәгать тәртибен саклауны оештыруны тәэмин итә;

- полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә муниципаль районның хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен бина бирүне тәэмин итә;

- полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына өлеге вазыйфаны биләү чорына торак урын бирә;

- район территориясендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыянны бетерүдә катнаша;

- территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, район халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыруны тәэмин итә; гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыруны тәэмин итә;

- район территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яисә килеп чыгу турында вакытында хәбәр итүне һәм хәбәр итүне тәэмин итә;

- су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

-жирле референдумны әзерләүне һәм уздыруны, район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәэмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә муниципаль район территориясендә террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалау, шулай ук террорчылык һәм экстремизм күренешләренең нәтижәләрен минимальләштерү һәм (яисә) бетерү буенча чаралар күрүне тәэмин итә;

террорчылыкны профилактикалау, шулай ук аның чагылышлары нәтижәләрен минимальләштерү һәм (яисә) бетерү өлкәсендә муниципаль программалар эшли һәм гамәлгә ашыра;

- муниципаль берәмлекләрдә террорчылыкның асылын һәм аның иҗтимагый куркынычын аңлату, шулай ук граждандарда террорчылык идеологиясен кабул итмәүне формалаштыру, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткөрү буенча мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткәрә.;

- террорчылыкны профилактикалау, шулай ук аның чагылышлары нәтижәләрен минимальләштерү һәм (яисә) бетерү буенча федераль башкарма хакимият органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары тарафыннан оештырыла торган чараларда катнаша;

- муниципаль милектәге яисә жирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыктан саклануына карата таләпләрнең үтәләшен тәэмин итә;

- террорчылыкны профилактикалауда, шулай ук аның чагылышлары нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына тәкъдимнәр жиберә;

- террорчылыкны профилактикалауда, шулай ук аның чагылышлары нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнашу буенча жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- шәһәр һәм авыл торак пунктлары чикләреннән тыш район чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итә;

- муниципаль янғын күзәтчелеген булдыра.

8) районның жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларын исәпкә ала һәм тиешенчә файдалануны тәэмин итә;

- тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә хисаплар тапшыра;

- район жирле үзидарэ органнары карамагындагы Матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан үзләрәнә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәэмин итә;

- Россия Федерациясенә су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчәсе вәкаләтләрән гамәлгә ашыра, гомуми файдаланудагы су объектларыннан шәхси һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен файдалану кагыйдәләрән билгели, моңа гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосуларына ирекле керүен тәэмин итү дә керә.;

- муниципаль район ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре тәзү өчен кирәкле эшләрнең башкарылуын, Федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлегә тәзү турында шартнамә тәзү хокукына ачык аукцион үткөрүне тәэмин итә;

- муниципаль район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыра.

9) башка вәкаләтләр:

- «Россия Федерациясендә жирле үзидарәнә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләрне гамәлгә ашыра;

- жирле үзидарәнә сайланулы вазыйфаи затларына, муниципаль берәмлекләрнең вәкилләкә органнары депутатларына, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыра, Россия Федерациясенә Мәгариф турындагы законнарында һәм Россия Федерациясенә муниципаль хезмәт турындагы законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыра;

- муниципаль хезмәтләр реестрын булдыру һәм алып бару тәртибен билгели;

- жирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертәп, муниципаль архивны формалаштыра һәм үз эченә ала;

- үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыра;

- район музейлары тәзи;

- район территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясә халыкларының телләрен һәм мәдәниятен үстерүгә, аз санлы жирле халыкларның һәм башка милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәэмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшли һәм гамәлгә ашыра;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәэмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мөжбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм итүгә жәмәгать күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә;

-инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- «кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында " Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында»2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра;

- районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, моңа кануннарда, әлеге Уставта, район Советы Карарларында район Советы, район башлыгы яисә районның башка җирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтләр керми.

10) районның авыл җирлекләре территорияләрендә районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ белән тәэмин итүне оештыра;

- бердәм жылылык белән тәэмин итүче оешманың жылылык белән тәэмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү йөкләмәләрен үтәвенә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- җирлек торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларында юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итә, парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм аларның эшләвен тәэмин итүне дә кертеп, җирлек торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыра, юл хәрәкәтен оештыра, шулай ук автомобиль юлларынан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- җирлектә яшәүче һәм торак урыннарына мохтаж аз керемле гражданны торак урыннары белән тәэмин итә, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыра, торак төзелеше өчен шартлар тудыра, муниципаль торак контролен, шулай ук торак законнары нигезендә җирле үзидарә органнарының башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү һәм җирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен шартлар тудыра;

- террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук җирлек чикләрендә террорчылык һәм экстремизм күренешләренең нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) бетерүдә катнаша;

- җирлек чикләрендәге гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыянны бетерүдә катнаша;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, җирлек китапханәләренең китапханә фондларын туплауны һәм аларның сакланышын тәэмин итүне оештыра;

- җирлек милкәндәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклап калуны, алардан файдалануны һәм аларны популярлаштыруны, җирлек территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) саклауны оештыра;

- жирле халыкның традицион сэнгаты ижатын үстерү өчен шартлар тудыра, жирлектә халык сэнгаты һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнаша;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан махсус сакланылучы табигать территорияләре урманнарыннан файдалануны, саклауны, яклауны, аларны торгызуны оештыра;

- жирлекнең генераль планнары нигезендә эзерлэнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенең шәһәр төзелеше планын бирү, төзелешкә рөхсәтләр бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактан тыш), жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәтләр бирү, жирлекләргә шәһәр төзелешен проектлау нормативлажирлекнең генераль планнары нигезендә эзерлэнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенең шәһәр төзелеше планын бирү, төзелешкә рөхсәтләр бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактан тыш), жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәтләр бирү, жирлекләргә шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, жирлек чикләрендә муниципаль ихтыяжлар өжирлек чикләрендә муниципаль ихтыяжлар өчен жирләргә резервлау һәм жир кишәрлекләргә тартып алу, жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактан тыш биналарны, корылмаларны карау һәм мондый караулар барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирү, планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгәннәрнең туры килүе турында хәбәрнамә жиберү яисә индивидуаль торак төзелеш объектның яисә бакча йортының реконструкцияләү (алга таба - планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамә) индивидуаль торак төзелеш объектның яисә бакча йорты параметрларының билгелэнгән параметрларга һәм индивидуаль торак төзелеш объектның яисә бакча йортының жир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлегенең, индивидуаль торак төзелеш яисә бакча йорты объектның планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрларының билгелэнгән параметрларга һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеш объектның яисә бакча йортының жир кишәрлегендә урнаштыруның ярамавы, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеш объектның яисә бакча йортының жирлекләргә территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләргә индивидуаль торак төзелеш объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелешен эшчәнлегенә турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр (алга таба шулай ук - билгелэнгән таләпләргә туры китерү), максатчан билгеләнештә файдаланылмый торган яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган жир кишәрлеген тартып алу турында карар, Россия Федерациясе Шәһәр төзелешен кодексында каралган очрактан тыш ирекле төзелешне сүтүне яисә аны билгелэнгән таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыру;

- жирлекнең торак пунктлары жирләрендә урнашкан кишәрлек урманчылыклары составында төзелә торган урма- жирлекнең торак пунктлары жирләрендә урнашкан кишәрлек урманчылыклары составында төзелә торган урманчылыкларны төзү, бетерү, аларның чикләргә билгеләү һәм үзгәртү, шулай ук жирлекнең торак пунктлары жирләрендә урнашкан урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларын эзерләүне һәм раслауны гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итә;

- жирлекнең торак пунктлары жирләрендә урнашкан урманнарда карата урман кору чараларын гамәлгә ашыра;

- территорияль обо- территорияль оборона һәм гражданнар оборонасы, жирлек халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- жирлек территориясендә һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) һәлакәттән коткару формирваниеләрен төзи, тота һәм аларның эшчәнлеген оештыра;

- су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыруны оештыра;

- жирлек территориясендә дөвжирлек территориясендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле эһәмияттәге курортларны булдыра, үстерә һәм саклауны тәэмин итә, шулай ук жирле эһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләрен саклау һәм алардан файдалану өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясенә су кануннарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, алардан файдалануны чикләү турында халыкка хәбәр итә;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- полициянең участок упол- полициянең участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә жирлекнең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен урын бирүне тәэмин итә;

- полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына әлеге вазыйфаны биләү чорына торак урын бирә;

- "коммерциягә карамаган оешмалар турында"12.01.1996 елгы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- федераль закон нигезендә жирлек ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрнең башкарылуын тәэмин итә;

- федераль закон нигезендә Комплекслы кадастр эшләрен башкаруда катнаша;

- элек исәпкә алынган күчәмсез мөлкәт объектларының хокук ияләрен ачыклау буенча карар кабул итә һәм жирлек территориясендә чаралар үткәрә, Күчәмсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү өчен әлеге күчәмсез мөлкәт объектларының хокук ияләре турында белешмәләр жиберә.

- әйләнә-тирә мохиткә тупланган зыян объектларын ачыкый һәм жирлек милкендәге жир кишәрлекләре чикләрендә урнашкан территорияләргә карата мондый зыянны бетерүне оештыра.

2. Районның башкарма комитеты гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора:

- муниципаль Урман контроле;

- муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контроль;

- жирле эһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контроль;

- тора- жирле эһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контроль;

- торак фондыннан файдалануга һәм аның сакланышына муниципаль контроль;

- бердәм жылылык белән тәэмин итүче оешманың жылылык белән тәэмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү буенча йөкләмәләрен үтәвенә муниципаль контроль;

- бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле.

Район Башкарма комитетының муниципаль контроль өлкәсендәге вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә::

1) Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дәүләт контроле (күзәтчеләге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) район территориясендә муниципаль контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчеләге) һәм муниципаль контроль турында» 31.07.2020 № 248-ФЗ Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре монд

45 статьяда:

8 өләштә «Татарстан Республикасы Президенты карары буенча " сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе) карары буенча»сүзләренә алмаштырырга.

9 өләшне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«9. Әлеге статьяның 8 өлеше нигезендә башкарылган тикшерү нәтижәсендә район Башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын биләүче затның контракт буенча үтәмәве, "коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, "коррупциягә каршы көрәш турында" 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тьюларны, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның керемнәренә", "Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм аларның булуын, акчаларны һәм кыйммәтле әйберләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) житәкче вазыйфасын биләүче затның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать итә. район башкарма комитетының контракт буенча яисә күрсәтелгән затларга карата район Советына җаваплылыкның башка чарасын куллану буенча, тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле вәкил яисә судка.».

46 статьяның 2 өлешендә «Татарстан Республикасы Президенты " сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе)» сүзләренә алмаштырырга.

49 статьяда:

2 өлешнең 2 пунктында «Татарстан Республикасы Президенты " сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе)» сүзләренә алмаштырырга.;

2.1 өлештә «Татарстан Республикасы Президенты гаризасы нигезендә» сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (рәисе) гаризасы нигезендә» сүзләренә алмаштырырга.

VIII бүлекне үз көчен югалткан дип танырга.

59 статьяның 3 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә::

«3. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, район Уставын һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәэмин итәргә;

2) вазыйфаи бурычларны вазыйфаи инструкция нигезендә башкару;

3) вазыйфаи бурычларны үтәгәндә расасына, милләтенә, теленә, дингә мөнәсәбәтенә һәм башка хәлләргә бәйсез рәвештә кешенең һәм гражданның хокукларын, иреген һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) җирле үзидарә органында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен, вазыйфаи инструкцияне, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) вазыйфаи бурычларны тиешенчә үтәү өчен кирәкле квалификация дәрәжәсен хупларга;

6) дәүләт серен һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкит итүче белешмәләрне, шулай ук вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйлә рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрне, шул исәптән гражданның хосусый тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагылышлы белешмәләрне ачмаска;

7) дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне, шул исәптән аңа вазыйфаи бурычларын үтәү өчен бирелгәннәрне дә сакларга;

8) үзе һәм гаилә әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләрне билгеләнгән тәртиптә тапшырырга;

9) чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит дәүләт гражданлыгын (подданнылыгын) туктату турында яллаучы вәкиленә (эш

бирүчегә) муниципаль хезмәткәргә бу хакта билгеле булган көнне, әмма Россия Федерациясе граждандлығын йә чит дәүләт граждандлығын (подданныйлығын) туктаткан көннән алып биш эш көннәннән дә соңга калмыйча язма рәвештә хәбәр итәргә - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданды муниципаль хезмәттә булырга хокукы;

10) яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) чит дәүләт граждандлығын (подданныйлығын) алу йә яшәүгә рәхсәт алу яисә граждандның чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ алу турында муниципаль хезмәткәргә шул хакта билгеле булган көндә, әмма чит дәүләт граждандлығын (подданныйлығын) сатып алган йә яшәүгә рәхсәт яисә башка документ алган көннән алып биш эш көннәннән дә соңга калмыйча язма рәвештә хәбәр итәргә, чит дәүләт территориясендә даими яшәүгә хокукын раслый торган граждандның;

11) әлеге Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләргә үтәргә, йөкләмәләргә үтәргә, тьюларны бозмаска;

12) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләргә конфликтна китерәргә мөмкин булган шәхси кызыксынуы турында яллаучы (эш бирүче) вәкиленә язма рәвештә хәбәр итәргә һәм мондый конфликтны булдырмау чараларын күрергә.

13) анкетадагы белешмәләргә аңа билгеле булган үзгәрешләргә турында яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) язма рәвештә хәбәр итәргә, моңа яллаучы (эш бирүче) вәкиле карары буенча үзгәргән белешмәләргә керми.».

64 статьяда:

1 өлешнең 1 пунктын түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«1) затның үзе ягы булган мәнфәгатьләргә конфликтны булдырмау һәм (яисә) жайга салу буенча чаралар күрмәве, моңа федераль законнарда билгеләнгән очрақлар керми;»;

1 өлешнең 2 пунктын түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«2) зат үзенең керемнәргә, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләргә турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәргә, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләргә турында белешмәләргә тапшырмаса, федераль законнарда билгеләнгән очрақлардан тыш, белә торып тулы булмаган белешмәләргә тапшырса йә белә торып дәрәс булмаган белешмәләргә тапшырса;»;

2 өлешне түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләргә конфликтна китерә торган яисә китерәргә мөмкин шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат, муниципаль вазыйфаны биләүче зат тарафыннан үзенә буйсынган зат торган мәнфәгатьләргә конфликтны булдырмау һәм (яисә) жайга салу чаралары күрелмәгән очрақта да, билгеләнгән очрақлардан тыш, ышанычын югалтуга бәйлә рәвештә эштән азат ителәргә тиеш. федераль законнар белән.».

74 статьяны түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

"74 маддә. Муниципаль мөлкәт

1. Муниципаль район милкендә булырга мөмкин:

1) әлеге уставның 6 статьясында билгеләнгән жирле өһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрақларда жирле үзидәрә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләргә гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук "жирле үзидәрә органнарының жирле үзидәрә органнарын оештыруның гомуми принципнары турында"2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә тапшырылган аерым вәкаләтләргә гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт Россия Федерациясендә үзидәрәләргә";

3) район Советының норматив хокукий актнары нигезендә жирле үзидәрә органнары һәм районның вазыйфаи затнары, муниципаль хезмәткәрләргә, муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә хезмәткәрләргә эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) федераль законнар белән жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт (әлеге Уставның 7 статьясы);

5) әлеге Уставның 6.1 статьясы нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 11 өлешләре нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гәмәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт.

2. Районның әлеге статьяның 1 өлеше таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очрақларда күрсәтелгән мөлкәт яңадан профильләштереләргә (мөлкәтнең максатчан билгеләнеше үзгәрәргә) йә читләштереләргә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.».

79 статьяда:

3 өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

7 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«7. Район бюджеты проекты тәзү:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниясенә Юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләренә) билгеләүче нигезләмәләрендә;

Россия Федерациясенә милли үсеш максатларын һәм аларга ирешү буенча гавами хакимият органнары эшчәнлегә юнәлешләрен билгеләүче документларда;

Татарстан Республикасы Башлыгының (Рәисенә) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасы;

районның бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләре;

районның социаль-иқтисади үсеш фаразы;

озак сроклы чорга бюджет фаразында (бюджет фаразы проектында, бюджет фаразына үзгәрешләр проектында);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектларында).» ;

10 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«10. Район бюджеты турындагы карар белән:

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 160.1 статьясында каралган очрақларда бюджет керемнәренә Баш администраторлары Исемлегә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 160.2 статьясында каралган очрақларда бюджет кытлыгын финанслау чыганақларының Баш администраторлары Исемлегә;

бюджет ассигнованиеләрен чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемчәләре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча йә чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), төркемнәре (төркемчәләре һәм төркемчәләре) буенча һәм (яисә) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча бүлү) Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджетлар чыгымнары классификациясе чыгымнары төрләре, шулай ук тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Законнда, район Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән очрақларда бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча;

бюджеттан тыш дәүләт фондлары бюджетларыннан тыш, чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

Чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

план чорының беренче елына Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә раслана торган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнештәге Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 5 проценты күләмендә (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), Россия Федерациясә бюджет системасының максатчан билгеләнештәге башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган);

Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы;

муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге Чираттагы финанс елыннан (Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан) соң килә торган елның 1 гыйнварына, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп, ;

федераль бюджетның һәм Россия Федерациясәнең бюджеттан тыш дәүләт фондлары бюджетларының, Татарстан Республикасы бюджетының һәм бюджеттан тыш дәүләт территориаль фондлары бюджетларының, жирле бюджетның тиешенчә Россия Федерациясә Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Законнда, район Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән башка күрсәткечләре.».

86 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә::

"86 маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган хокукый актларның, физик затларга Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетларыннан башка түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләрне һәм йөкләмәләрне билгели торган хокукый актларның нигезләмәләрен үтәүне, шулай ук муниципаль контрактларның, бюджеттан акчалар бирү турындагы шартнамәләрнең (киләшүләрнең) шартларын үтәүне тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, алдан һәм киләчәккә бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле район Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс контроле район Башкарма комитетының, район финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Алдан контроль Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетларын үтәү процессында бюджет хокук бозуларын кисәтү һәм булдырмау максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Алга таба контроль Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетларының үтәлеше нәтижәләре буенча аларның үтәлешенә законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисапчылыкның дәрәҗәсә билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.».

2. Әлеге карарны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә алу өчен җибәрергә.

3. Әлеге карарны дәүләт теркәвенә алганнан соң Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга, шулай ук Тәтеш муниципаль районының рәсми сайтына урнаштырырга.

4. Әлеге карар «Россия Федерациясәндә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясындагы 8 өлешә нигезендә үз көченә керә.

Татарстан Республикасы
Тәтеш муниципаль районы
башлыгы

Р.Х. Сафиуллов

